

ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ
ਬੀਫੋਰ ਕਪੂਰ ਅਤੇ ਸੋਨੀ ਜੇ.ਜੇ.
ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ-ਡਿਫੈਂਡਟ-ਅਪੀਲੈਂਟ

ਬਨਾਮ

ਐਮ.ਐਸ.ਟੀ. ਜੀਵੀ, — ਮੁਦਈ-ਜਵਾਬਦਾਤਾ

1948 ਦੀ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ ਨੰ. 96

ਪੰਜਾਬ ਐਲੀਨੇਸ਼ਨ ਆਫ ਲੈਂਡ ਐਕਟ (1900 ਦਾ XIII)—ਸੈਕਸ਼ਨ 3-ਏ—ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ—ਕੀ ਆਮ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ—ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ— ਆਰਟੀਕਲ 226—ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ।

ਹੈਲਡ, ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3-ਏ ਤਹਿਤ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿੰਨ ਗੱਲਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਪਦੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਕਰਜ਼ਦਾਰ, ਇੱਕ ਲੈਣਦਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਜਿਹੇ ਲੈਣਦਾਰ ਨੂੰ ਲਾਭਦਾਇਕ ਵਿਆਜ ਦੇਣ ਲਈ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਤਿੰਨੋਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਮੌਜੂਦ ਨਾ ਹੋਣ ਤਾਂ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਹੈਲਡ, ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਆਂਇਕ ਜਾਂ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ ਜੇ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹਨ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਮਾਮਲਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਖੋਹਣ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਮਾਤਰਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਇਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਜੇ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ।

ਸ਼੍ਰੀ ਟੇਕ ਚੰਦ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸ਼ਿਮਲਾ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਲਈ ਨਿਆਂਇਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 8 ਅਕਤੂਬਰ 1918 ਨੂੰ ਮਾਨਯੋਗ ਮਿਸਟਰ ਜਸਟਿਸ ਫਲਸ਼ੇ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਤੋਂ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਅਧੀਨ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ, ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਜੱਜ, ਵਧੀਆਂ ਅਪੀਲੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਜਲੰਧਰ, ਮਿਤੀ 15 ਅਕਤੂਬਰ 1947, ਜਿਸ ਨੇ ਮੁਹੰਮਦ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ। ਅਯੂਬ ਖਾਨ, ਸਬ-ਜੱਜ, ਦੂਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਫਿਲੋਰ, ਮਿਤੀ. 14 ਅਕਤੂਬਰ 1946, ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦਿੱਤਾ।

ਐਸ.ਡੀ. ਬਾਹਰੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਸੀ.ਐਲ. ਅਗਰਵਾਲ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਜਜ਼ਮੈਂਟ

ਕਪੂਰ, ਜੇ. ਇਹ 8-10-1948 ਦੇ ਪਲਸ਼ੇ ਜੇ. ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਹੈ ਜੋ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ ਨੇ ਫੌਜਾ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਝਗੜੇ ਵਿੱਚ 800/- ਵਿੱਚ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਗਿਰਵੀ ਰਕਮ 'ਤੇ ਵਿਆਜ 1-4-0 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ, ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਰੁਪਏ ਸੀ। ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵੀ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 160/-ਰੁਪਏ ਬਕਾਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵੀ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਸੀ। 13-7-1943 ਨੂੰ ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ ਨੇ ਝਗੜੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਫੌਜਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਤਾ ਸ੍ਰੀ ਮਤੀ ਜੀਵੀ ਨੂੰ ਰੁ. 1,500/- ਵਿੱਚ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ। ਵਿਚਾਰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ:

1. ਫੌਜਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਉੱਤੇ, ਪਿਛਲਾ ਗਿਰਵੀ ਰੁ. 962/-
2. ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਰੁ. 160
3. ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਡੀਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਰੁ. 50/-
4. ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਰੁਪਏ 328/-

ਰੁ. 328/- ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

ਇਸ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਇੰਤਕਾਲ ਨੂੰ ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ 18-5-1944 ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਰਦੇਸੀ ਭੂਮੀ ਅਲੀਨੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3-ਏ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲੈਣਦਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸੀ। ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ ਫੌਜਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਤਾ ਖੇਮੀ ਅੱਗੇ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਇੰਤਕਾਲ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ। ਕੁਲੈਕਟਰ ਕੋਲ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਰ 28-3-1944 ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਇੰਤਕਾਲ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ।

Mst. ਜੀਵੀ ਨੇ 25-2-1945 ਨੂੰ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਿਆਂਦੇ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਧਾਰਾ 3-ਏ, ਪੰਜਾਬ ਲੈਂਡ ਅਲੀਨੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਉਲਟ ਸੀ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਐਕਟ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਲ ਅਫਸਰ ਕੋਲ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਤੀਸਰਾ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਵੀ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਵਿਕਰੀ ਬਿਨਾਂ ਵਿਚਾਰੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮਸਲਾ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਜੱਜ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3-ਏ ਦੇ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਪਲਸ਼ੇ ਜੇ. ਨੇ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 3-ਏ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪੂਜਾ ਸਿੰਘ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਹੈ ਪਰ ਉਸਨੇ ਦੂਜੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜੋ ਇਹ

ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮਾਲ ਅਫਸਰ ਇੰਤਕਾਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (8) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸੀ।

ਸ੍ਰੀ ਬਾਹਰੀ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੇ ਨੁਕਤੇ ਰੱਖੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਜਾਪਦੇ ਹਨ ਪਰ ਪਦਾਰਥ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ। ਪਹਿਲੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 2-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਲੈਣਦਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਲਾਹੇਵੰਦ ਵਿਆਜ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਲੈਣਦਾਰ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਦੂਸਰਾ ਨੁਕਤਾ ਜੋ ਉਸਨੇ ਲਿਆ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 23-8-1944 ਦਾ ਹੁਕਮ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੁਕਤਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਵਾਂਗਾ।

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3-ਏ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ:

"3-ਏ. ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਉਪਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਬੀਲੇ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਉਸੇ ਕਬੀਲੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਜਾਂ ਉਸੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਬੀਲੇ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ। ਲੈਣਦਾਰ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਕਰਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਪੂਰੀ ਅਦਾਇਗੀ ਜਾਂ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁੜ ਅਦਾਇਗੀ ਜਾਂ ਨਿਪਟਾਰੇ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦਾ ਸਮਾਂ ਬੀਤ ਗਿਆ ਹੈ; ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਜੇਕਰ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਤੋਂ ਅਜਿਹੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰੇਵਿੰਸ਼ੀਅਲ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਤਰਫ਼ੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੇ ਲੈਣਦਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਲੈਣਦਾਰ ਨੂੰ ਲਾਭਦਾਇਕ ਵਿਆਜ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਉਹ, ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਬੇਗਾਨਗੀ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਬੇਗਾਨਗੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਪਰਦੇਸੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇਗਾ।

ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ (2): 'ਕ੍ਰੈਡਿਟਰ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਫਰਮ ਜੋ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਅਤੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ-ਹਿੱਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਫਰਮ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ, ਅਸਾਈਨਮੈਂਟ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੋਵੇ।"

ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿੰਨ ਗੱਲਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਪਦੀਆਂ ਹਨ। ਉੱਥੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ,

- (1) ਇੱਕ ਕਰਜ਼ਦਾਰ,
- (2) ਇੱਕ ਲੈਣਦਾਰ, ਅਤੇ
- (3) ਕਿ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਜਿਹੇ ਲੈਣਦਾਰ ਨੂੰ ਲਾਭਦਾਇਕ ਵਿਆਜ ਦੇਣ ਲਈ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸਾਰੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਫੌਜਾ ਸਿੰਘ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3-ਏ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ 2 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈਣਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਬਾਹਰੀ ਵੱਲੋਂ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੋ ਸਕੇ ਕਿ ਤਿੰਨ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਗਲਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪੂਜਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੋਈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹਿੱਤ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਲਾਰਡ ਈਸ਼ਰ MR, ਵਿੱਚ ਰੋਗ

ਬਨਾਮ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰਜ਼, (1888) 21 QBD 313 (A), ਨੇ ਦੋ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸੀਮਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਬਿੰਦੂ ਸੰਪੱਤੀ 'ਤੇ ਗਲਤ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕੇਸ ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸੀਮਾ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਦੋਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੀਮਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜੇ ਫਾਰਮੂਲਾ ਉਲੀਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਾਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸਦਾ ਉਪਯੋਗ ਅਕਸਰ ਗੁੰਮਰਾਹਕੁੰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਰੋਲਸ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਕ ਮਾਸਟਰ ਨੇ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੱਸਿਆ ਹੈ:

"ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਘਟੀਆ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਜਾਂ ਬਾਡੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਸੰਸਦ ਦੇ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਜਾਂ ਬਾਡੀ ਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇਵੇਗੀ।, ਜੇਕਰ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਖਾਸ ਸਥਿਤੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਜਿਹੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਜਾਂ ਬਾਡੀ ਨੂੰ ਦਿਖਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਕੋਲ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਹੋਰ ਨਹੀਂ। ਉੱਥੇ-ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਨਿਰਣਾਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਅਤੇ, ਜੇ ਉਹ ਇਸਦੀ ਹੱਦ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਕੀ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਸ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ।"

ਮਾਸਟਰ ਆਫ਼ ਦਾ ਰੋਲ ਦੇ ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ ਮਹਾਜਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਾਲ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਜੇ. ਵਿੱਚ - 'ਇਬਰਾਹਿਮ ਅਬੂਬਾਕਰ ਬਨਾਮ ਦਿ ਕਸਟਡੀਅਨ ਜਨਰਲ ਆਫ਼ ਇਵੈਕੂਈ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ', ਏਆਈਆਰ 1952 ਐਸਸੀ 319 (ਬੀ)। ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇੱਕ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - 'ਲਖਮਣ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਨੱਥਾ ਸਿੰਘ', ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1941 ਲਹ 401 (ਸੀ), ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸਵਾਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ, ਕਰਜ਼ਾ ਸੁਲਹ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਇਹ ਸੀ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਸਨੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 7, ਪੰਜਾਬ ਰਿਲੀਫ ਆਫ ਡਿਬਟੇਡਨੈਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰਜ਼ੇ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਲਾਭਕਾਰੀ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਮੰਨਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਇਸ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ - ਕੇ.ਐਲ. ਗਾਬਾ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਕਾਟਨ ਪ੍ਰੈਸ ਕੰਪਨੀ, ਲਿਮਟਿਡ, ਏਆਈਆਰ 1941 ਲਾ 234 (ਡੀ) ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਤਿੰਨ ਸ਼ਰਤਾਂ ਮੈਂ ਉੱਪਰ ਦੱਸੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਕਦੋਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਪੂਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ। ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਨਿਆਂਇਕ ਜਾਂ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹਨ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਮੰਨਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਖੋਹਣ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਮਾਤਰਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ

ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਜੇ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ।

ਸ੍ਰੀ ਬਾਹਰੀ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਅਗਲਾ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਹੁਣ ਤੱਕ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੁਲੈਕਟਰ ਐਕਟ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਐਕਟ ਨੂੰ ਹੁਣ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਐਕਟ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕੇ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਦਲੀਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਨਾਂ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਹੈ।

ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਇੱਕ ਸਹੀ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸੇਨੀ, ਜੇ.- ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ | ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ |